

**This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.**

**Author(s):** Laine, Antti; Salin, Kasper; Juutinen, Taija

**Title:** Liikunta-alan korkeakoulutetut työllistyvät hyvin

**Year:** 2021

**Version:** Published version

**Copyright:** © 2021 Liikuntatieteellinen seura

**Rights:** In Copyright

**Rights url:** <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

**Please cite the original version:**

Laine, A., Salin, K., & Juutinen, T. (2021). Liikunta-alan korkeakoulutetut työllistyvät hyvin. *Liikunta ja tiede*, 58(4), 47-51.



Kuva: Antero Aaltonen

# Liikunta-alan korkeakoulutetut työllistyvät hyvin

Liikuntatieteellisen tiedekunnan koulutus- ja osaamistarvekyselyn mukaan alalta valmistuneet ovat työllistyneet hyvin. Valtaosa on löytänyt työpaikan liikunta-alalta. Työelämän osaamistarpeet muuttuvat kuitenkin vauhdilla. Koulutushaarasta riippumatta vastaajat esimerkiksi kokivat koulutuksessa saadut tietotekniset valmiudet riittämättömiksi.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN vuonna 2017 asettama osaamisen tulevaisuuspaneeli on lausunut suomalaisen koulutusjärjestelmän kaipaavaan päivitystä. Kyse on laajamittaisesta jatkuvan oppimisen reformista, joka on kirjoitettu ohjaavaksi tekijäksi yliopistojen uuteen rahoitusmalliin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.) Tilausta koulutustarjonnan päivitykselle ja joustavuuden lisäämiselle on, sillä muutosvoimat muokkaavat työelämää vauhdilla.

Viime vuosina valtaosa suomalaisista on kokenut muutoksia työelämässä koronapandemian takia, mutta on myös muita muutostrendejä. Työterveyslaitos nimeää *Hyvinvointia työstä 2030-luvulla* -julkaisussa (2020) neljä muutosvoimaa. *Ajattelu- ja toimintatapojen muutokseen* lukeutuvat esimerkiksi moninaistuvat työurat, työtä raamittavien verkostojen korostuminen, muutosvalmius, elämän ylikuumentumisuhka ja kyky päivittää omaa osaa-

mista. Teknologiset muutokset ovat johtaneet siihen, että ihmistyövoiman tarve on vähentynyt ja toimintamahdollisuudet kaventuneet. Samalla ihmisten luovuuden ja sosiaalisen älykkyyden merkitys osaamispääomana on korostunut. Tämä kasvattaa korkeasti koulutetun työvoiman tarvetta tulevaisuudessa, johon voidaan vastata koulutus- ja osaamistason nostamisella.

Työväestön ikääntymisen ja monimuotoistumisen myötä työnantajien tulee edistää ja tukea henkilöstörakenteen kulttuuris-etnistä monimuotoisuutta ja työntekijöiden osaamisen kehittämistä sekä vahvistaa tukitoimia työpaikoilla. Ilmastomuutos edellyttää työpaikoilta kykyä sopeutua ja uudistaa toimintakulttuuria monitahoisin toimenpitein. (Hyvinvointia työstä 2030-luvulla, 2020.) Nämä megatrendit vaikuttavat myös liikunta-alojen työelämään. Lisäksi ammattikenttää muokkaavat useat alakohtaiset muutosvoimat, esimerkiksi keskustelu liikuntapedagogiikan opiskelijavalintojen sukupuolikiintiöistä.

### Iso kysymys: miten liikuntatieteellinen koulutus vastaa työelämän tarpeita?

Yliopistojen uraseurantaa maistereille ja tohtoreille tehdään ura- ja työelämäpalvelujen valtakunnallisen Aarre- saari-verkoston yhteistyönä, jossa myös Jyväskylän yliopisto on mukana. Täsmällisempi oppiainekohtainen koulutus- ja osaamistarvekartoitus edellyttää kuitenkin erillistä tiedonkeruuta.

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa toteutettiin syksyllä 2020 koulutus- ja osaamistarvekysely, johon pyydettiin vastauksia vuosina 2010–2020 tiedekunnan suomenkielisistä koulutusohjelmista maisteriksi valmistuneilta liikuntabiologian, liikuntapedagogiikan ja liikunnan yhteiskuntatieteiden alumneilta sekä kahden liikuntabiologiaan kytkeytyvän maisteriohjelman, hyvinvointi- ja liikuntateknologian, alumneilta. Tarkoituksena oli selvittää koulutuksen antamia valmiuksia, työelämän muuttuvia osaamistarpeita ja työllistymistä. Lisäksi selvitettiin työllistymiseen vaikuttaneita tekijöitä ja tiedusteltiin vastaajien tyytyväisyyttä työuraansa, ammat-

titaitoonsa ja oman osaamisen hyödyntämiseen nykyisessä työssä.

Saatu tutkimustietoa käytetään tiedekunnan koulutustarjonnan uudistamisessa. Vastaavaa informaatiota on edellisen kerran julkaistu liikunnan yhteiskuntatieteilijöistä vuonna 2016 (Laine & Ilmola) sekä liikuntapedagogiikasta vuonna 2011 (Huhtiniemi & Mäkelä). Tässä koulutus- ja osaamistarvekyselyssä selvitettiin osittain samoja asioita kuin aiemmin, mikä mahdollistaa aineistojen välisen vertailun. Liikuntabiologian sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologian alumnit ovat nyt ensimmäistä kertaa tällaisen tutkimuksen kohteena.

### Millainen on yleiskuva työllistymisestä ja työtilanteesta?

Vastaajista noin puolet (51 %) oli hakenut valmistumisen jälkeen alle viiteen työpaikkaan, vajaa neljännes (23 %) 5–10 työpaikkaan ja runsas neljännes (26 %) yli kymmenen työpaikkaan. Valtaosa vastaajista (88 %) oli tullut valituksi 1–5 työpaikkaan, sisältäen työtarjoukset, joita ei ollut otettu vastaan. Vajaa kymmenes (8 %) ei ollut vielä tullut valituksi yhteenkään työpaikkaan. Tätä selittää pääosin se, että lähes 13 prosenttia vastaajista oli valmistunut vasta aineistonkeruuvuonna (2020). Noin puolet (51 %) ei ollut ollut valmistumisen jälkeen ollenkaan työttömänä. Alle vuoden työttömänä olleita oli runsas kolmannes (37 %). Seitsemän prosenttia oli ollut työttömänä 1–2 vuotta ja kaksi prosenttia yli kaksi vuotta. Oppiainekohtaiset tiedot vastaajien työskentelystä liikunta-alalla kokonaan tai osittain, nykyisestä työnantajasta sekä työpaikan löytämisen vaikeudesta on koottu taulukkoon 1.

Vastaajilta kysyttiin viiden eri tekijän merkityksestä työllistymiseen (asteikko 1–5). Työnantajan kokemus tai tuntemus liikuntatieteellisestä koulutuksesta koettiin näistä merkittävimäksi yhdessä oman harrastuneisuuden kanssa, mutta niidenkään keskiarvo (2,8) ei yltänyt kuin niukasti yli asteikon puolivälin. Tutkintoon sisältyneen harjoittelun (2,5), vertaisverkostoitumisen (2,2) ja opinäytetyön aiheen (1,8) merkitys jäi asteikon puoliväliin tai

**Taulukko 1.** Eri oppiaineiden vastaajien työskentely liikunta-alalla, nykyinen työnantaja ja työpaikan löytämisen vaikeus.

Oppiaine* (n)	LPE (225)	LYT (75)	BME (22)	LFY (27)	VTE (38)	HTE (14)	LTE (18)	Yhteensä
Työskennellyt pääosin/osittain liikunta-alalla (%)	84/13	67/25	46/32	52/41	79/21	36/14	28/28	73/20
<b>Työnantaja (%)</b>								
Kunta	76	17	9	11	18	7	28	48
Valtio, korkeakoulu	7	15	36	26	18	29	11	13
Itsenäinen yrittäjä	3	3	0	11	21	0	6	5
Yritys	5	21	32	22	24	50	33	15
Yhdistys	5	44	18	22	16	14	11	16
Muu	4	0	5	7	3	0	11	4
<b>Työpaikan löytäminen vaikeaa tai erittäin vaikeaa (%)</b>	11	36	63	67	47	36	61	28

\* LPE = liikuntapedagogiikka; LYT = liikunnan yhteiskuntatieteet; BME = biomekaniikka, LFY = liikuntafysiologia, VTE = valmennus- ja testausoppi; HTE = hyvinvointitekniikka; LTE = liikuntateknologia. Hyvinvointi- ja liikuntateknologian maisteriohjelmien vastaajat on esitetty taulukossa omina ryhmänään koulutusohjelmien erillaisuuden vuoksi, vaikka he ovatkin valmistuneet joko biomekaniikasta, liikuntafysiologiasta tai valmennus- ja testausopista. Tekstissä hyvinvointi- ja liikuntateknologian maisteriohjelmien vastaajia tarkastellaan yhtenä ryhmänä.

## Näin tutkittiin

Vuosina 2010–2020 valmistui 1 190 kohderyhmään kuuluvaa maisteria, joista mahdollisimman moni pyrittiin tavoittamaan sähköisellä kyselyllä. Kyselylinkki julkaistiin liikuntatieteellisen tiedekunnan verkkosivuilla, useissa liikunta-alaan liittyvissä sosiaalisen median kanavissa ja lisäksi alumneja tavoiteltiin henkilökohtaisin yhteydenotoin. Aineistonkeruu tapahtui vuoden 2020 marras-joulukuussa. Vastauksia saatiin 419 (vastausprosentti 35). Vastaukset jakautuivat oppiaineittain seuraavasti (suluisissa vastausprosentti): liikuntapedagogiikka 225 (30 %), liikuntabiologia sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologia 119 (39 %) ja liikunnan yhteiskuntatieteet 75 (53 %).

Liikuntapedagogiikan vastaajissa ovat mukana myös liikuntapedagogiikan maisteriohjelmasta (aikuiskoulutus) valmistuneet. Tuloksia tarkasteltaessa on syytä huomioida se, että oppiainneiden tutkimukset ovat varsin erilaisia. Ainoastaan liikuntapedagogiikka valmistaa opiskelijoita suoraan tiettyyn ammattiin, valtaosan valmistuneista päätyessä liikunnan ja terveystiedon opettajiksi. Muut liikuntatieteellisistä tutkimuksista ovat niin sanottuja generalistitutkintoja, jotka tarjoavat yleisempiä valmiuksia toimia erilaisissa asiantuntijatehtävissä, mutta eivät suoraan valmistaneet ammattiin. Liikunnan yhteiskuntatieteissä koulutetaan liikunnan ja vapaa-ajan asiantuntijoita erilaisiin hallinto- ja johtotehtäviin. Liikuntabiologian koulutusohjelmista valmistuu biomekaniikan, liikuntafysiologian sekä valmennus- ja testausopin asiantuntijoita. Hyvinvointi- ja liikuntateknologian maisterikoulutuksista valmistuneet sijoittuvat esimerkiksi liikuntaa, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin sekä teknologiaosaamista edellyttäviin asiantuntijatehtäviin.

Vastaajista 51 prosenttia oli miehiä ja 48 prosenttia naisia. Kaksi vastaajaa ei halunnut kertoa sukupuoltaan ja yksi vastaaja edusti muuta sukupuolta. Vastaajista vajaa kolmannes (30 %) oli suorittanut tai oli suorittamassa muita korkeakoulututkintoja, noin kymmenes tohtorintutkintoa ja vajaa kaksi kolmasosaa ilmoitti, ettei ole suorittanut valmistumisensa jälkeen opintoja.

sen alle. Ensimmäinen työpaikka oli löytynyt noin puolella (48 %) julkisen haun kautta. Henkilökohtaiset suhteet olivat auttaneet neljäsosaa ensimmäiseen työpaikkaan.

Yli puolet (58 %) vastaajista oli aineistonkeruuajankohdittana vakituudessa kokopäivätyössä ja noin viidennes (21 %) määräaikaissä kokopäivätyössä. Näiden lisäksi aineistossa oli osa-aikatyössä olevia (6 %), yrittäjiä (5 %), muunlaisissa työsuhteissa olevia (4 %) ja työelämän ulkopuolella olevia (3 %).

Vastaajista 62 prosenttia kertoi päässeensä heitä ensisijaisesti kiinnostaneisiin liikunta-alan työtehtäviin. Noin kuudennes (16 %) oli päätenyt liikunta-alalle tehtäviin, jotka eivät vastanneet kiinnostuksen kohteita. Kuusi prosenttia oli työllistynyt muulle alalle, koska liikunta-alalta ei ollut löytynyt kiinnostuksen kohteita vastaavia töitä. Omaehtoisesti muulle kuin liikunta-alalle oli hakeutunut runsas kymmenes (11 %). Yhteensä runsas puolet vastaajien työpaikoista sijaitsi joko Uudellamaalla (34 %) tai Keski-Suomessa (20 %).

Vastaajat olivat (asteikko 1–5) keskimäärin melko tyytyväisiä tähänastiseen työuraan (4,0) ja omaan ammattitaitoon (4,0). Nykyisen työn palkkaukseen oltiin hieman tyytymättömämpiä (3,5). Noin puolet (48 %) koki nykyisen työn vaatimustason vastaavan koulutustasoa. Neljännes (25 %) arvioi työn vaatimustason olevan koulutustasoa alhaisempi ja vastaavasti runsaan neljännes (27 %) arvioi työn koulutustasoa vaativammaksi.

### Liikunnan ja terveystiedon opettajat

Liikuntapedagogiikan koulutusohjelmassa on tähän asti ollut käytössä sukupuolikiintiöt ja myös tähän kyselyyn vastaukset jakautuivat naisten (47 %) ja miesten (53 %) kesken hyvin tasaisesti. Vastaajajoukko koostui liikuntapedagogiikan kandidaatti- ja maisteriohjelman (87 %) ja aikuiskoulutuksen maisteriohjelman (13 %) suorittaneista. Muita korkeakoulututkintoja suorittaneiden tai suorittavien osuus (25 %) vastasi melko hyvin koko vastaajajoukkoa, mutta tohtoriopintoihin hakeutuneiden (4 %) määrä oli alhaisempi kuin koko vastaajajoukossa.

Liikuntapedagogiikan vastaajista 86 prosenttia työskenteli liikunta-alalla. Liikunta-alan ulkopuolelle oli omaehtoisesti hakeutunut 11 prosenttia. Vain prosentti oli päätenyt pois liikunta-alalta, koska ei ollut löytänyt siltä kiinnostavaa työtä. Muulle alalle omaehtoisesti hakeutuneiden määrä oli yhtä suuri kuin koko vastaajajoukossa.

Tutkintoon sisällytynyt harjoittelu oli edesauttanut seitsemää prosenttia liikuntapedagogiikan vastaajista ensimmäisen työpaikan löytymisessä. Osuus on hieman pienempi kuin koko vastaajajoukossa (12 %). Liikuntapedagogiikan alumneista yli puolet koki, että asiantuntijuutta vastaavan työn löytäminen oli helppoa tai erittäin helppoa.

Liikuntapedagogiikan koulutus oli tarjonnut vastaajille vähintäänkin keskitasoa (asteikko 1–5) olevat valmiudet useimpiin kysytyihin tehtäviin, tietoihin ja taitoihin. Alhaisimpia arvioita saivat kodin ja koulun välinen yhteistyö (2,4), hanke- ja projektityöskentely (2,6), digitalisaation hyödyntäminen (2,7) sekä monikielinen ja kulttuurien välinen osaaminen (2,8). Täydennyskoulutuksen

näkökulmasta esiin nousi näistä digitalisaation hyödyntäminen (43 % vastaajista). Muutoin suurimmiksi täydennuskoulutustarpeiksi koettiin oppilaiden innostaminen/motivointi liikuntaan (50 %), oppilasarviointi (46 %) ja oppilaiden yksilöllisyyden huomiointi (46 %).

Parhaat valmiudet vastaajat kokivat koulutuksen antaneen liikunnanopetuksen organisointiin, omiin laji- ja motorisiin taitoihin, esiintymistaitoihin sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoihin. Tarpeissa erilaisille valmiuksille korostuivat opetuksen organisointi (4,7), oppilaiden motivointi (4,6), tunne- ja vuorovaikutustaidot (4,7), oppilaiden yksilöllinen huomiointi (4,6) ja esiintymistaito (4,6). Työuran kannalta eri tietojen ja taitojen merkitystä arvioi- dessaan tarpeellisimmaksi koettiin organisointikyky (4,5). Monilta osin voidaan todeta, että koulutuksen tarjoamat valmiudet vastaavat työelämän vaatimuksia. Toisaalta vastaajat kuitenkin arvioivat työssä tarvittavien tietojen ja taitojen osaamisen kannalta työkokemuksen (4,6) merkit- yksen korkeammalle kuin koulutuksen (4,2).

### Liikunnan yhteiskuntatieteilijät

Liikunnan yhteiskuntatieteen vastaajista suhteessa suu- rempi osa oli naisia (61 %) kuin koko vastaajajoukosta. Muita korkeakoulututkintoja suorittaneiden tai suorittavi- en (32 %) ja tohtoriopintoihin hakeutuneiden (9 %) osuu- det olivat sen sijaan yhtä suuret kuin koko vastaajajou- kossa. Liikunta-alan ulkopuolelle oli päätyneet viidennes ja näistä noin puolet omaehtoisesti. Osuudet ovat suurin piirtein samansuuruiset kuin koko vastaajajoukossa.

Harjoittelu oli edesauttanut liikunnan yhteiskuntatie- teilijöistä lähes kolmannesta (32 %) löytämään ensimmäi- sen valmistumisen jälkeisen työpaikan. Osuus on mer- kittävästi suurempi kuin koko vastaajajoukossa (12 %). Julkisen haun kautta työllistyneitä (43 %) oli hieman koko vastaajajoukkoa (48 %) vähemmän. Myös vertaisverkos- toitumisen ja muiden henkilökohtaisten suhteiden kaut- ta ensimmäisen työpaikan saaneita (30 %) oli koko vastaa- jajoukkoa (35 %) vähemmän. Yhteiskuntatieteilijät olivat hakeneet valmistumisensa jälkeen keskimäärin enem- män työpaikkoja kuin koko vastaajajoukko. Toisaalta vain yksi liikunnan yhteiskuntatieteilijä ilmoitti olevansa työ- elämän ulkopuolella. Kokopäivätyössä olevien osuus oli runsaat neljä viidesosaa (81 %).

Liikunnan yhteiskuntatieteiden koulutus oli tarjonnut vastaajille vähintäänkin keskitasoa (asteikko 1–5) olevat valmiudet useimpiin kysytyihin tehtäviin, tietoihin ja taitoihin. Selvästi alle keskitason jäi ainoastaan yrittäjyys (1,9) ja keskitason tuntumaan esimiestäidot (2,4), talous- hallinto- ja suunnittelu (2,5) sekä IT-taidot (2,7). Täyden- nuskoulutustarpeista nousivat esille johtaminen sekä ta- loushallinto ja -suunnittelu.

Parhaat valmiudet vastaajat kokivat koulutuksen anta- neen kirjalliseen ilmaisuun, organisointikykyyn, itseoh- jautuvuuteen ja oma-aloitteisuuteen sekä akateemiseen asiantuntijuuteen. Työuran kannalta eri tietojen ja taitojen merkitystä arvioi- dessaan tarpeellisimmiksi koettiin organisointikyky (4,5) ja kirjallinen ilmaisu (4,4), joten ainakin niiden osalta koulutuksen tarjoamat valmiudet

*Yhteiskuntatieteilijät olivat hakeneet valmistumisensa jälkeen keskimäärin enemmän työpaikkoja kuin koko vastaajajoukko. Vain yksi ilmoitti olevansa työelämän ulkopuolella.*

korreloivat työelämän vaatimusten kanssa. Työssä tarvit- tavien tietojen ja taitojen osaamisen kannalta vastaajat arvioivat silti paljon korkeammalle työkokemuksen (4,7) kuin koulutuksen (3,7) merkityksen.

### Liikuntabiologia sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologia

Liikuntabiologian oppiaineista (biomekaniikka, liikunta- fysiologia sekä valmennus- ja testausoppi) valmistuneis- ta vastaajista 56 prosenttia oli miehiä. Yhteiskuntatie- teilijöiden tapaan liikuntabiologeista noin viidennes oli hakeutunut liikunta-alan ulkopuolelle, heistä noin puo- let omaehtoisesti. Sekä liikuntabiologit että hyvinvointi- ja liikuntateknologian vastaajat olivat koko vastaajajou- kon tavoin keskimäärin melko tyytyväisiä tähänastiseen työhönsä ja omaan ammattitaitoonsa. Liikuntabiologeis- ta peräti neljännes oli jatkanut opintojaan kohti tohtorin tutkintoa ja hyvinvointi- ja liikuntateknologian vastaajis- takin runsas kymmenes (13 %).

Kokonaisuudessaan koulutus oli antanut joko melko tai erittäin hyvät valmiudet akateemisiin taitoihin kuten kriittiseen ajatteluun/tiedon lukutaitoon (liikuntabiologit 4,6; hyvinvointi- ja liikuntateknologia 4,0), tutkimustyö- hön (4,4; 3,8) ja tutkimusmetodologiaan (4,2; 4,0) sekä it- seohjautuvuuteen/oma-aloitteisuuteen (4,0; 3,7). Toisaalta yrittäjyys- ja esimiestäitöihin saadut valmiudet olivat kes- kimäärin melko riittämättömät. Avovastauksissa alumnit toivoivat enemmän käytännön harjoittelua ja työelämäyh- teyksiä. Omaan osaamista täydentävää koulutusta liikunta- biologian sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologian alum- nit olivat kiinnostuneet saamaan urheilun ja liikunnan data-analytiikasta (41 %; 47 %), valmennuksen psykolo- giasta (40 %; 20 %), hyvinvointiosaamisesta tai -valmen- nuksesta (32 %; 44 %) ja kliinisestä liikuntafysiologiasta (39 %; 22 %).

Suurin osa (89 %) vastaajista oli pystynyt hyödyntä- mään koulutuksessa saatuja tietoja ja taitoja työelämässä vähintään kohtalaisesti. Muihin kuin liikunta-alan töihin haettaessa koulutuksesta mainittiin olleen hyötyä esimer- kiksi työhyvinvoinnin tuntemuksessa, tutkimusosaami- sessa, medialukutaidossa ja kriittisessä ajattelukyvyssä. Liikuntabiologit sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologian alumnit löysivät muita vastaajia vähemmän töitä julkisen haun kautta (33 %; 41 %). Liikuntabiologeja auttoi työn-

saannissa lajitausta (24 %) ja henkilökohtaiset suhteet (32 %). Hyvinvointi- ja liikuntateknologian opiskelijoista 28 prosenttia oli saanut töitä muulla tavoin. Avointen vastausten perusteella osa heistä oli palannut aiemman työnantajan palvelukseen. Kaiken kaikkiaan työnantajan kokemus tai tuntemus liikuntatieteellisestä koulutuksesta koettiin merkittävimpana tekijänä työllistymisen kannalta (3,0; 2,5). Opinnäytetyön aihe edesauttoi työpaikan löytymistä liikuntabiologeilla ja hyvinvointi- ja liikuntateknologian koulutusohjelmasta valmistuneilla enemmän kuin koko vastaajajoukolla (11 %; 16 % vs. 7 %).

### Pohdinta ja johtopäätökset

Liikuntatieteellisen tiedekunnan koulutus- ja osaamistarvekyselyn tulokset kertovat valmistuneiden työllistyneen hyvin. Puolet vastaajista oli työllistynyt heti valmistumisen jälkeen ja kolmannes alle vuodessa.

Liikuntapedagogiikan alumneista 84 prosenttia oli työskennellyt pääosin liikunta-alalla. Osuus oli selvästi suurempi kuin liikunnan yhteiskuntatieteiden (67 %), liikuntabiologian (62 %) sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologian (31 %) alumneilla. Tulos on varsin odotettu, sillä liikuntapedagogiikan koulutusohjelmassa opiskellaan liikunnan ja terveystiedon opettajan ammattiin. Tämä tuli esille myös työllistymisessä, sillä ainoastaan noin 11 prosenttia liikunnan ja terveystiedon opettajakoulutuksesta valmistuneista koki omaa asiantuntijuutta vastaavan työn löytämisen vaikeaksi tai erittäin vaikeaksi. Vastaavasti liikuntabiologian sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologian puolella työllistyminen asiantuntijuutta vastaaviin tehtäviin koettiin huomattavan vaikeaksi (taulukko 1).

Koulutusalojen erilaisuus nousi selvästi esille työllistymisessä. Liikunnan yhteiskuntatieteissä harjoittelu oli auttanut erityisesti ensimmäisen työpaikan saamisessa, kun taas liikuntabiologiassa korostuivat henkilökohtaiset suhteet. Julkisen haun rooli ensimmäisen työpaikan saamisessa oli liikuntapedagogiikassa (56 % vastaajista) suurempi kuin liikunnan yhteiskuntatieteissä (43 %), hyvinvointi- ja liikuntateknologiassa (41 %) sekä liikuntabiologiassa (33 %). Tämä selittyy osittain työmarkkinoilla: opettajien työt painottuvat muita oppiaineita voimakkaammin kuntasektorille. Aiempaan tutkimukseen (Laine & Ilmola, 2016) verrattuna liikunnan yhteiskuntatieteilijöillä kolmannen sektorin osuus työllistäjänä oli lisääntynyt ja julkisen sektorin osuus vähentynyt. Kahden generalistitutkintoa keskenään verrattaessa liikunnan yhteiskuntatieteilijät olivat sijoittuneet liikuntabiologeja enemmän kolmannelle sektorille ja liikuntabiologit vastaavasti liikunnan yhteiskuntatieteilijöitä enemmän yliopistoihin ja yrityksiin.

Liikuntabiologiaa opiskelleet kaipasivat opinnoilta enemmän harjoittelua ja työelämäyhteyksiä. Työelämäyhteyksien lisääminen koulutukseen olisi perusteltua, sillä merkittävä osa valmistuneista koki henkilökohtaisten kontaktien vaikuttaneen työllistymiseen. Tästä saataisi olla siinäkin mielessä hyötyä, että ainakin liikunnan yhteiskuntatieteilijöillä opintojen aikainen työharjoittelu on edesauttanut työllistymisessä. Liikunnan ja terveystie-

don opettajat kokivat harjoittelulla olleen vain vähän merkitystä työllistymiseen, vaikka sen merkitys ammattiin so- siaalistumisessa onkin merkittävä. Vastaajat toivat myös esille, että tiedekunnan näkyvyys ja tunnettuus vaikuttivat työllistymiseen.

Teknologian tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistarpeet liikunta-alan työtehtävissä asettavat vaatimuksia alan korkeakoulutukselle (Nikander, Haapamäki & Tuominen-Thuesen 2020). Koulutushaarasta riippumatta vastaajat kokivat, että koulutuksessa saadut valmiudet olivat riittämättömiä juuri IT-taidoissa. Näiden lisäksi yrittäjyys- ja esimiestaitoihin liittyvät valmiudet koettiin riittämättömiksi liikunnan yhteiskuntatieteiden, liikuntabiologian sekä hyvinvointi- ja liikuntateknologian koulutusohjelmissa. Liikuntatieteellisen tiedekunnan uusimassa opetussuunnitelmassa (2020–2023) mainittuihin haasteisiin on jo vastattu, sillä esimerkiksi liikunnan ja terveystiedon opettajakoulutuksessa on nykyisin digitalisaation hyödyntäminen opetuksessa -opintojakso. Kaikkien koulutusalojen opetussuunnitelmiin on puolestaan sisällytetty kaksi asiantuntijuuden kehittämiseen keskittyvää opintojaksoa, joille on jatkossa mahdollista ottaa mukaan muun muassa yrittäjyyteen, taloushallintoon ja esimiestaitoihin harjaannuttavia sisältöjä.

#### ANTTI LAINE, LitT, dosentti

Yliopistotutkija  
Liikuntatieteellinen tiedekunta  
Jyväskylän yliopisto  
antti.laine@jyu.fi

#### KASPER SALIN, LitT, dosentti

Yliopistonlehtori  
Liikuntatieteellinen tiedekunta  
Jyväskylän yliopisto  
kasper.j.salin@jyu.fi

#### TAIJA JUUTINEN (FINNI), LitT, dosentti

Professori, varadekaani  
Liikuntatieteellinen tiedekunta  
Jyväskylän yliopisto  
taija.m.juutinen@jyu.fi

### LÄHTEET

- Huhtiniemi, M., & Mäkelä, K. (2011). Liikunnanopettajat valmiina työelämän tuuliin. *Liito*, 2011(4), 50–51.
- Hyvinvointia työstä 2030-luvulla. (2020). Skenaarioita suomalaisen työelämän kehityksestä. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Laine, A. & Ilmola, R. (2016). Liikunnan yhteiskuntatieteilijät työmarkkinoilla – vuosina 2000–2014 valmistuneiden maistereiden sijoittuminen työelämään. *Liikunta & Tiede* 53 (1), 60–67.
- Nikander, J., Haapamäki, J., & Tuominen-Thuesen, M. (2020). Vierivä kivi ei sammaloitu – liikunta-ala murroksessa. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2020:27.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2018). Jatkuvan oppimisen Suomi. Osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.